

Motion om försök med fri ledsagning

Motion från Emelie Wassermann (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Emelie Wassermann (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att Stockholms stad, under minst ett år, inleder ett försök med fri ledsagning som ett led i att öka den fysiska och psykiska hälsan för personer i behov av ledsagning. Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att utreda ett försök med fri ledsagning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret noterar att det i budget för 2025 anges att socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning. Det är därför rimligt att inte föregå den utredningen.

Socialnämnden har tillsammans med andra fått i uppdrag att utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning. Detta uppdrag ligger i linje med det som motionären förespråkar i sin skrivelse.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd välkomnar initiativ som kan främja fysisk och psykisk hälsa och välmående samt likställighet för invånare i Stockholms stad. En utredning om ett försök med fri ledsagning enligt SoL skulle behöva ingå i det arbete som sker inom ramen för omställningen till den nya socialtjänstlagen.

Skärholmens stadsdelsnämnd välkomnar initiativet men anser att det vore rimligt att närmare utreda om ett försök med fri ledsagning endast ska erbjudas till personer med synnedsättningar är i enlighet med lagstiftningen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Ledsagning är en viktig insats som ska möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv. Insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att bestämma när och på vilket sätt den önskar göra vardagliga saker som fritidsaktiviteter samt delta i kultur- och idrottsliv.

Staden genomför nu ett arbete med att öka likställigheten av ledsagningen över staden. Till detta har vi gett uppdraget om att etablera ledsagning i egen regi i alla stadsdelar där detta idag inte finns.

I budget för 2025 har vi även gett uppdrag om att utreda förutsättningarna och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning.

Bilaga

Motion om försök med fri ledsagning, dnr KS 2024/1023-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 7 maj 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Därutöver anföra följande:

Det finns ett behov av att Stockholm stad tar steg framåt och tänker nytt kring hur tillgänglighet och delaktighet kan öka. Vi har fått tydliga indikationer från stadens olika funktionshindersråd att det skiljer sig mycket i hur stadens olika stadsdelar handlägger och bedömer kring ledsagning. Vi tror att förslaget om fri ledsagning skulle dels öka tillgängligheten för den utpekade målgruppen i motionen, men att motionen också kan råda bot på variationen gällande bedömning och beviljandet av ledsagning inom staden.

Ärendet

Emelie Wassermann (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige om försök med fri ledsagning. Syftet med insatsen ledsagning är, skriver motionären, att bryta den isolering som kan uppstå på grund av en funktionsnedsättning samt att ge den enskilde möjlighet att delta i samhällslivet och ha kontakt med andra.

I motionen till kommunfullmäktige framför Emelie Wassermann (SD) att det råder stora skillnader i bedömning och beslut gällande antalet beviljade timmar med ledsagning inom Stockholms stad, både mellan stadsdelar men även inom stadsdelar. Genom att erbjuda fri ledsagning för personer med synnedsättning skulle den administrativa bördan i form av hantering av ansökningar minska.

Emelie Wassermann (SD) föreslår att Stockholms stad, under minst ett år, inleder ett försök med fri ledsagning som ett led i att öka den fysiska och psykiska hälsan för personer i behov av ledsagning. Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att utreda ett försök med fri ledsagning.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Av Stockholms stads budget för år 2025 framgår att målsättningen med ledsagning är att möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv och att insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att bestämma när och på vilket sätt den önskar göra vardagliga saker som meningsfulla fritidsaktiviteter samt delta i kultur- och idrottsliv.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 anges att ”socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning”.

Stadsledningskontoret anser att eventuella försök med fri ledsagning inte bör förekomma denna utredning.

Den nya socialtjänstlagen som väntas träda i kraft i juli 2025 har sammanfattningsvis fokus på nya förebyggande, tillgängliga och tillitsskapande arbetssätt. En del av det omställningsarbete som sker i Stockholms stad är att utreda möjligheter vad gäller nya insatser utan behovsprövning. Stadsledningskontoret ser därför att insatsen ledsagning enligt SoL skulle behöva ingå i det arbete som sker inom ramen för omställningen till den nya socialtjänstlagen och inom den projektorganisation som finns på plats för detta.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion om försök med fri ledsagning besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 februari 2025 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar remissen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att insatsen ledsagning är en viktig insats för att enskilda, som till följd av funktionsnedsättning har behov av insatsen, ska ges möjlighet att kunna leva ett självständigt liv.

Av Stockholms stads budget år 2025 framgår att målsättningen med ledsagning är att möjliggöra för alla att leva ett självständigt liv och att insatsen ska göra det möjligt för den enskilde att bestämma när och på vilket sätt den önskar göra vardagliga saker som meningsfulla fritidsaktiviteter samt delta i kultur- och idrottsliv.

Med utgångspunkt i ovanstående målsättning har socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i årets budget fått i uppdrag att utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning. Detta uppdrag ligger i linje med det som motionären förespråkar i sin skrivelse.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stads Riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning står att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i meningsfulla fritidsaktiviteter samt i kultur- och idrottsliv med möjlighet att leva som andra. I Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg upprepas detta men med fokus på personer över 65 år. Insatsen ledsagning innebär att en person som av fysiska, psykiska eller andra skäl

möter betydande svårigheter i sin livsföring får stöd av en annan person, ledsagare, för att möjliggöra aktiviteter utanför hemmet. Syftet är att personer ska kunna delta i samhällslivets gemenskap och leva som andra. Exempel är att delta i sociala och kulturella aktiviteter, besöka vänner eller att ta en promenad. Insatsen kan i kombination med andra insatser underlätta för den enskilde att bo kvar hemma. Insatsen beviljas antingen enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och kallas då ledsagarservice eller enligt socialtjänstlagen (SoL) där den kallas ledsagning.

Insatsen ledsagarservice är tillgänglig för alla personer som omfattas av LSS med behov av insatsen medan insatsen ledsagning beviljas efter en individuell behovsprövning enligt SoL. Omfattningen i antal timmar utgår från individens behov i båda fall. Ramen för användande av timmarna som anges i beslutet är tre månader med rätt att föra över outnyttjade timmar från en månad till nästkommande månader under denna tremånadersperiod.

Motionären skriver i motionen både om insatsen ledsagning generellt och om ledsagning för målgruppen personer med synnedsättning. Förvaltningen tolkar därför motionen som att den rör insatsen ledsagning generellt. Det vill säga att den omfattar både ledsagning för både målgruppen personer med funktionsnedsättning, där personer med synnedsättning ingår, som kan få insatsen beviljad inom ramen för LSS och för personer som kan få insatsen beviljad inom ramen för SoL.

Förvaltningen välkomnar initiativ som kan främja fysisk och psykisk hälsa och välmående samt likställighet för invånare i Stockholms stad. Motionären framför att det finns skillnader i hur stadsdelsförvaltningar beslutar om ledsagning. Sådana skillnader ser förvaltningen skulle behöva analyseras närmare för att utreda om det finns eventuella oskäligen skillnader och för om så är fallet kunna sätta in åtgärder.

Den offentliga sektorn arbetar på flera sätt för att förebygga psykisk och fysisk ohälsa på många områden. Ett av dessa är omställningen till den nya socialtjänstlagen som väntas träda i kraft i juli 2025. Nya lagen har sammanfattningsvis fokus på nya förebyggande, tillgängliga och tillitsskapande arbetssätt. En del av det omställningsarbete som sker i Stockholms stad är att utreda möjligheter vad gäller nya insatser utan behovsprövning. Förvaltningen menar att en utredning om ett försök med fri ledsagning enligt SoL skulle behöva ingå i det arbete som sker inom ramen för omställningen till den nya socialtjänstlagen och inom den projektorganisation som finns på plats för detta.

En utredning om möjligheterna till ett försök med fri ledsagarservice enligt LSS skulle behöva titta på de juridiska förutsättningarna för att eventuellt rikta försöket till en (exempelvis personer med synnedsättning) eller flera särskilda målgrupper inom LSS. Och vilka resurser som kommer krävas för att genomföra insatsen samt de kostnader som det skulle medföra.

De utredningar som nämns ovan skulle behöva innehålla en jämställdhetsanalys för att tydliggöra vad fri ledsagning och ledsagarservice skulle få för konsekvenser för

kvinnor och för män. Om försöket skulle omfatta personer under 18 år behöver vidare utredningar också innehålla en barnkonsekvensanalys för att tydliggöra om det är förenligt med barnets bästa i enlighet med barnkonventionen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2025 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens skrivelse som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar ett initiativ som syftar till att främja både fysiskt och psykiskt välmående hos personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen tolkar motionen som att den rör insatsen ledsagning för personer med funktionsnedsättning, vilket innebär att insatsen beviljas inom ramen för lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Målgruppen är därmed större än endast personer med synnedsättning. Förvaltningen ser att det är rimligt att närmare utreda om ett försök med fri ledsagning endast ska erbjudas till personer med synnedsättningar är i enlighet med lagstiftningen.

Motionären anför att det råder stora skillnader i bedömning och beslut gällande beviljade timmar av ledsagning, förvaltningen antar att motionären har tagit del av statistik som stödjer detta. Förvaltningen ser att det skulle vara av intresse att närmare utreda anledningen till dessa skillnader och se om en analys av dem skulle kunna ge några adekvata åtgärder för att åtgärda dessa skillnader. Slutligen skulle förvaltningen vilja lyfta behovet av att närmare utreda möjligheterna till ett försök med fri ledsagning, en utredning som bör titta på målgrupp, resurser för att genomföra insatsen samt de kostnader som det skulle medföra.

Jämställdhetsanalys

Fler män än kvinnor med funktionsnedsättning har insats enligt LSS i stadsdelsnämndsområdet vilket följer statistik generellt för staden. En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Förvaltningen kan därför se att ärendet kommer att påverka fler män än kvinnor vilket gör att ärendet inte är att betrakta som könsneutralt.

Barnkonsekvensanalys

Samtliga tjänsteutlåtanden inom förvaltningen ska innehålla en barnkonsekvensanalys. Syftet med analysen är att klargöra om beslutet är i enlighet med barnets bästa eller inte. Detta följer av artikel 3.1 i barnkonventionen som gör klart att barnets bästa ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn vid offentliga välfärdsinstitutioner. Förslaget om försök med fri ledsagning specificerar inte om förslaget även ska gälla barn under 18 med synnedsättning eller om det endast är personer över 18 år som ska ingå i det föreslagna försöket. Om barn ska ingå har förslaget en direkt påverkan på barn och därmed bör i en utredning även perspektivet barnets bästa framkomma. Förvaltningen ser att samma risk med att endast vända sig till målgruppen synnedsatta kvarstår även när det gäller barn och att förslaget därmed inte är förenligt med barnets bästa i enlighet med barnkonventionen. I det fall förslaget endast riktar sig till vuxna personer över 18 år har förslaget en indirekt påverkan på barn då det kan vara deras föräldrar som får ledsagning. Även då bör det utredas om ett försök med fri ledsagning endast ska erbjudas till personer med synnedsättningar är i enlighet med lagstiftningen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

1. att socialnämnden tillstyrker motionen, samt
2. att därutöver anföra följande:

Vi vill tacka socialförvaltningen för det positiva svaret på motionen, vi noterar också att det finns en viss samsyn i frågan om ledsagning mellan oss i Sverigedemokraterna och den sittande rödgröna majoriteten.

Det är av största vikt att Stockholm stad tar steg framåt och tänker nytt kring hur tillgänglighet och delaktighet kan öka. Vi har fått tydliga indikationer från stadens olika funktionshindersråd att det skiljer sig mycket i hur stadens olika stadsdelar handlägger och bedömer kring ledsagning. Vi tror att förslaget om fri ledsagning skulle dels öka tillgängligheten för den utpekade målgruppen i motionen, men att motionen också kan råda bot på variationen gällande bedömning och beviljandet av ledsagning inom staden.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker motionen.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna anser att möjligheten till fri ledsagning för personer med funktionsnedsättning skall utredas av berörda nämnder i syfte att minska skillnaden i bedömningarna samt att minska den administrativa kostnaden.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Tapani Juntunen (SD) och Roland Johansson (SD)

1. Att nämnden tillstyrker motionen
2. Därutöver anföra följande

Det är av största vikt att Stockholm stad tar steg framåt och tänker nytt kring hur tillgänglighet och delaktighet kan öka. Vi har fått tydliga indikationer från stadens olika funktionshindersråd att det skiljer sig mycket i hur stadens olika stadsdelar handlägger och bedömer kring ledsagning. Vi tror att förslaget om fri ledsagning skulle dels öka tillgängligheten för den utpekade målgruppen i motionen, men att

motionen också kan råda bot på variationen gällande bedömning och beviljandet av ledsagning inom staden.